

Budapestre vonatkozó ujságcikkek				Osztályozás	
Szerző: <i>Balog János</i>				Tárj	621.32
A FÉNY – NEM FÉNYÜZÉS				Telj	
Forrás: <i>Gazdasági Figyelő</i>				Idő	" 1958 "
				Személy	
				Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)		

44 Az angolok mondják, hogy a német iparuk azert tudak iparukat a német bombák elöl a föld alá rejteni, mert kiváló fénycsötechnika volt. — A Moszkvát járt amerikaiak nem gyözik dicserni az új egyetem pompásan kombinált természetes és mesterséges világítását. — Menyien mesélik, hogyan fogadta vagy búcsúztatta őket Bécs a Westbahnhof hatásos fényélményével.

Ötletszerűen kiragadott példák ezek a sokezer közül. Értelmük egyszerű és közös: a világítás-technika legújabb forradalmáról beszélnék, amelynek lényege nem egyszerűen a több fény, hanem a feladatát teljesen betöltő, tudományosan megalapozott és mindemellett gazdaságos világítás.

Amikor a hazai, s nem éppen kedvező világítási viszonyokat vizsgáljuk, arra a megállapításra jutunk, hogy nálunk igen kevesen értenek a valóban korszerű világításhoz és még kevesebben foglalkoznak vele.

A világítással kapcsolatban legtöbb probléma az iparban mutatkozik. Hogy mást ne mondjunk, igen gyakran a takarításon „spórolnak” és nem is gondolnak arra, hogy a természetes fényt kirekesztő piszkos ablakok, a sugarakat elnyelő mocskos burák, s még inkább, az eleve rosszul elhelyezett lámpatestek mekkora, forintban is kifejezhető kárt okoznak.

Mérések ezrei bizonyítják, hogy a jó világítás a legolcsóbb beruházás a termelékenység, a termelés növelése érdekében. Rokonszenvvel fogadják a munkások. Egy külföldi dugattyúgyárban például 14 lux-ról 78 lux-ra emelték a megvilágítás erősségét és ezzel 13 százalékos termelésemlelkedést értek el, 168 lux-nál pedig 28,8 százalékos! Mások egy nyomda szedőműhelyének teljesítményét mérték, amely 32,5 százalékkal megnövekedett, hibaszáma pedig 57 százalékkal csökkent, míg a világítást 16 lux-ról 300 lux-ra emelték.

Egyes kutatók — igen szellemes módszerekkel — az elfáradás mértékét is megfigyelték. Egy wiesbadeni gyöngy-fűzési kísérlet kimutatta, hogy a teljesítmény meredeken emelkedik és a fáradtság csökken, míg 500 lux körül be nem következnek az optimális helyzet, amely után a fényerő további növelése már kedvezőtlen hatású.

Az a tapasztalat, hogy a jó világítás a jóval durvább raktározási munkát is

meggyorsítja, arra mutat, hogy mind ebben nemcsak a szorosan vett fizikai látási körülmények megjavításának van nagy szerepe, hanem a kellemes közérzetnek, biztonságérzetnek is. Mondanem kell, hogy a minőség, a selejt és nem utolsósorban a baleseti veszély (legalább ilyen szorosan összefügg a világítással.

A már említett példák mellett érdemes megemlíteni az utcai közvilágításba bevonult fénycső egy-két gazdasági vonatkozását is. A fénycső az azonos erősségű izzólámpa egyharmadát fogyasztja. A Kossuth Lajos utcában és másutt fel szerelt fénycsövek azonban 2,4-szer anynyi fényerőt képviselnek, mint a régi lámpasor, így a régi energiaszükséglet 80 százalékát fogyasztják. De további megtakarítást jelent az a feleslegessé vált hálózatbővítés is, amelyre akkor lett volna szükség, ha a többszörös fényerőt nagy fogyasztású izzólámpákkal kellett volna biztosítani.

Azután kell-e sokat bizonygatni a közvilágítás és a közlekedési balesetek összefüggéseit?

Sokfelé kalandoztunk. Önként kínálkodik a kérdés: van-e gazdája nálunk a sokrétű, de végeredményben egyívű világotzó problémának? Sajnos, nincs! A Nemzetközi Világítástechnikai Bizottság Magyar tagozata a háború óta nem működik.

Most több irányból próbálják fel támasztani, — reméljük sikerrel.

Kutatás? A fényforrások, főként a fénycsövek problémakörében a Híradástechnikai Kutató Intézet Bródy Imre laboratóriuma tevékenykedik. A világítótestek, armatúrák dolgával valaha a

Erosáramú Gyártmányfejlesztési Intéze foglalkozott, most csupán az EKA gyár laboratóriuma. A világítás munkavédelmi vonatkozásaira a SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézete igyekszik lehetőségeihez mérten némi erőt áldozni. Természeténél fogva vonzódik a kallódó, szétforgácsoló magyar világítástechnika ügyéhez a Villamosipari Kutató Intézet, ami annál is inkább érthető, mert Kossuth-díjas igazgatója, dr. Urbanek János nemzetközileg is elismert, kiváló világítástechnikus. De a már említett ERFI ismét szívesen részt venne a munkában, s újabban az Országos Villamosenergia Felügyelet is érdeklődik...

Felsőoktatás? A műegyetem egyik karán sincs — beleértve az elektrotechnikai — önálló világítástechnikai előadást.

Végezetül az egész propagandamunka, szaktanácsadás, sőt, egyes panaszok kivizsgálása is a tisztos múltú, de elsorvadt Világítástechnikai Állomásra, annak is egyetlen (!) munkatársára hárul.

Nem engedhető meg, hogy az ország, amely izzólámpák gyártása terén az európai élvonalban halad, ne teremtsen meg sürgősen azt a kicsi, de okosan összefogott tudományos gócot is, amely megoldja a világítás korszerűsítésének általános problémáját. Ez tehát a leg-sürgősebb feladat. De nem kevésbé fontos: a világítástechnikai oktatás megszervezése az egyetemen, illetőleg a mérnök-továbbképzés keretében; valamiféle üzemi ismeretterjesztés megindítása; a hatósági és szakszervezeti ellenőrzés biztosítása a munkavédelem és a szabványok által megszabott világítási normák betartása felett; végül egészséges, minden túlzástól mentes szemlélet kialakí-

tása a korszerű világítás és a takarékság megítélésében.

Természetesen örülnék annak, hogy az Elektromos művek ebben az évben a tervek szerint nyolcszor annyi fénycsövet szerel föl, mint tavaly, így a többi között megoldja a legforgalmasabb belvárosi utcák, a teljes Rákóczi út. részben a Nagykörút, a Mártírok útja, a Bartók Béla út és a Gellért tér fénycső-világítását. Ezzel a tempóval négy év alatt a főváros minden jelentősebb útvonalat új világítással lehet ellátni, ami, nyilvánvalóan, a kereskedelmet, a MÁV-ot, IBUSZ-t is hasonló munkára fogja ösztönözni. Sőt, ha tovább fejlődik a fénycső-lámpatestek gyártása és hozzáfognak az olcsó, izléses lakás-világítási berendezések gyártásához, akkor előbb-utóbb a magánháztartásokban is megtörik a jég.

Tevédes ne essék. Nem lehet célunk, hogy a világítási ranglista élvonalába kerüljünk. De a fejlődéssel, adottságaink szerint, lépést tartani — ez kötelező és mindenképpen hasznos dolog lenne. És milyen szép lesz akkor a város! Ha megtanuljuk, hogy a fény valóban nem fényűzés!

Balog János